

რაფაელ პაიარე – დირიჟორი
ხენ რაისი – სოპრანო
ოკა ფონ დერ დამერაუ – მეცო-სოპრანო
თბილისის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის
ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის გუნდი
პან-კავკასიური ახალგაზრდული ორკესტრი

გუსტავ მალერი (1860–1911)
სიმფონია No. 2 დო მინორი, „აღდგომა“
Allegro maestoso.
Andante moderato.
In ruhig fließender Bewegung
“Urlicht”.

Im Tempo des Scherzos.

Rafael Payare – Conductor
Chen Reiss – Soprano
Okka von der Damerau – Mezzo-soprano
Tbilisi Zakaria Paliashvili Opera and Ballet State Theatre
Chorus
Pan-Caucasian Youth Orchestra

Gustav Mahler (1860–1911)
Symphony No. 2 in C Minor, “Resurrection”
Allegro maestoso.
Andante moderato.

In ruhig fließender Bewegung

“Urlicht”.

Im Tempo des Scherzos.

პროგრამის შესახებ

ტექსტის ავტორი ნინო ჯვანია

გუსტავ მალერი – სიმფონია No. 2 დო მინორი,
„აღდგომა“
გუსტავ მალერის მეორე სიმფონია სიკვდილის იდეით
იქნა შთაგონებული. შემთხვევითი არაა, რომ პირველი
ნაწილი, რომელიც 1888 წელს შეიქმნა როგორც
სიმფონიური პოემა, მიცვალებულთა მოსახსენიებლად
გამართული რიტუალის - „ალაპის“ სახელს ატარებდა.
მალერი აღნიშნავდა, რომ „ალაპში“ მან მიწას მიაბარა
თავისი პირველი სიმფონიის „ტიტანის“ ახალგაზრდა
გმირი. ერთ-ერთ წერილში მალერი წერდა, რომ გმირის
განვლილ ცხოვრებაზე ფიქრისას იბადება კითხვები:
„რატომ იცხოვრე? რატომ იტანჯე? ნუთუ ყველაფერი ეს
სხვა არაფერია, თუ არა ერთი დიდი, საშინელი
ხუმრობა?... ჩვენ როგორღაც უნდა გავცეთ პასუხები ამ
კითხვებს, თუ ვაპირებთ განვაგრძოთ ცხოვრება.
მართლაც, თუ ვაპირებთ, თუნდაც, განვაგრძოთ
სიკვდილი!“

„ალაპის“ შექმნის შემდეგ ამ პასუხების ძიებაში ხუთი
წელი გავიდა. მხოლოდ 1893 წელს დადგინდა
საბოლოოდ, რომ „ალაპი“ დო-მინორული სიმფონიის
პირველ ნაწილად იქცეოდა. შემდგომი სამი ნაწილი
საკმაოდ მოკლე დროში დაწერა. აი ფინალზე მუშაობა
კი გაიჭიმა... კომპოზიტორს გადაწყვეტილი ჰქონდა,
ფინალში გუნდი გამოეყენებინა, მაგრამ შესაფერის
ტექსტს ვერ პოულობდა... და თითქოს სიკვდილმა
თავად უკარნახა იგი მალერს. 1894 წლის 29 მარტს იგი
დაესწრო გერმანელი დირიჟორისა და პიანისტის ჰანს
ფონ ბიულოვის მოსახსენიებელ წირვას და იქ
მოისმინა ქორალი, შექმნილი ფრიდრიხ გოთლიბ
კლოპშტოკის ლექსზე „აღდგომა“... „ეს მეხის
გავარდნას ჰგავდა“, - წერდა მალერი დირიჟორ ანტონ
ზაიდლს, „ჩემს გონებაში ყველაფერს ნათელი
მოეფინა“.

„აღდგები ისევ, ქეშმარიტად აღდგები, მენდე, შენ ჩემო
მტვერო, მცირეოდენ პაუზის შემდეგ“ კლოპშტოკის
ლექსის მხოლოდ ორი სტროფი გამოიყენა მალერმა.
დანარჩენი ტექსტი თავად შეთხზა და მართლაც თავად
გასცა პასუხები თავისივე კითხვებს.

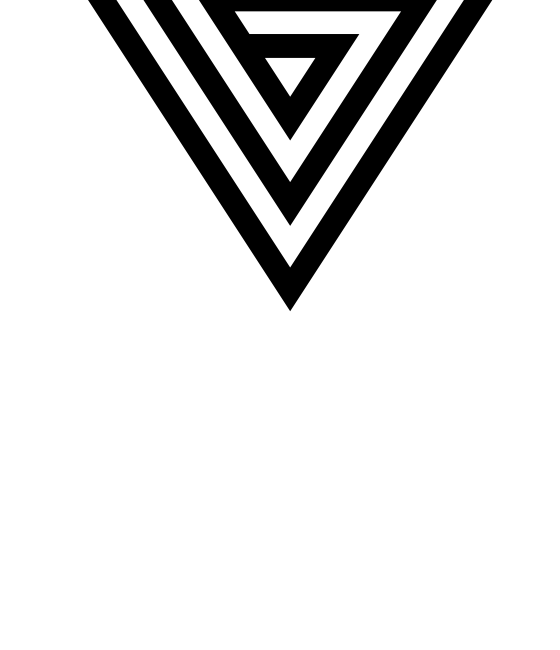
„სიმფონიის სპირიტუალური გზავნილი ფინალური
გუნდის სიტყვებშია.... თუმცა, მე არავის ვთხოვ,
გამომყვეს ჩემს გზაზე და დეტალების
ინტერპრეტირებას თითოეული ინდივიდუალური
მსმენელის წარმოსახვას ვანდობ“, - წერდა მალერი
1895 წლის დეკემბერში, სიმფონიის პრემიერიდან
ერთი კვირის შემდგომ. როგორც ჩანს, მსმენელთა
უმრავლესობამ მაინც აღდგომის იდეა შეიგრძნო
ყველაზე მძაფრად ფინალში. კლოპშტოკის ლექსის
სათაური, მალერის განზრახვის გარეშე, მეორე
სიმფონიის ქვესათაურად იქცა.

ამ დროს საქართველოში...
1895 წელი, როდესაც მალერის მეორე სიმფონია
პირველად შესრულდა, ქართული პროფესიული მუსიკის
ისტორიაშიც საინტერესო თარიღია. იმ წელს მელიტონ
ბალანჩივაძემ სანქტ-პეტერბურგის კონსერვატორიაში
სწავლა დაასრულა და რუსეთის იმპერიის სხვადასხვა
ქალაქში ქართული მუსიკის სადამოების მოწყობა
დაიწყო, სადაც თავადაც გამოდიოდა როგორც
მომღერალი და გუნდის დირიჟორი. სწორედ
პეტერბურგში მუშაობდა იგი პირველ ქართულ ოპერაზე
„თამარ ცბიერი“, რომლის ფრაგმენტები 1897 წელს
პირველად შესრულდა. ამგვარად, იმავე წლებში,
როდესაც მალერი ევროპული სიმფონიის საზღვრებს
აფართოებდა, ქართველი კომპოზიტორი ქართული
პროფესიული საოპერო ტრადიციის შექმნის ერთ-ერთ
პირველ ნაბიჯს დგამდა.

Programme Notes
Notes by Nino Jvania

Gustav Mahler – Symphony No. 2 in C Minor,
“Resurrection”
Mahler’s Second Symphony was inspired by the subject of
death. Totenfeier (“Funeral Rite”) was the title he gave to
the first movement, composed in 1888 as an independent
symphonic poem. Mahler later explained that Totenfeier
represented the funeral of the hero of his First Symphony,
the “Titan.” In one of his letters, he remarked that thoughts
about the life and death of this hero raised fundamental
existential questions: “Why did you live? Why did you
suffer? Is it all nothing but a huge, frightful joke? ... We
must answer these questions in some way if we are to go
on living — indeed, if we are to go on dying!
Five years passed before Mahler found a way forward. In
1893, he finally decided that Totenfeier would become the
first movement of his Symphony in C minor. The following
three movements were composed in a relatively short
period, but the finale proved much more difficult. Mahler
had decided to use a chorus, yet he could not find a text
that expressed what he needed. In the end, it was death
itself that provided the answer. On 29 March 1894, he
attended the memorial service for the great German
conductor and pianist Hans von Bülow, whom Mahler
deeply admired, and heard a choir singing Friedrich
Gottlieb Klopstock’s Resurrection Hymn. “It struck me like
lightning,” Mahler later wrote to the conductor Anton Seidl,
“and everything was revealed to me clear and plain.”
“Rise again, yes, you will rise again, my dust, after brief
rest!” Mahler used only two stanzas of Klopstock’s poem;
the rest of the text he wrote himself, giving his own
answers to the questions that had occupied him for years.
Its spiritual message, Mahler believed, was expressed
most clearly in the words of the final chorus. Yet he
resisted imposing a single interpretation on the listener. “I
ask no one to follow me along this track, and I leave the
interpretation of details to the imagination of each
individual listener,” he wrote in December 1895, shortly
after the premiere of the Second Symphony. In the end, it
was the idea of resurrection that left the strongest
impression on audiences: the title of Klopstock’s poem,
without any intervention from Mahler himself, gradually
became the subtitle by which the Second Symphony is
known today — Resurrection.

Meanwhile in Georgia...
The year 1895, when Mahler’s Second Symphony received
its first complete performance, is also an interesting date
in the history of Georgian professional music. That year
Meliton Balanchivadze completed his studies at the St
Petersburg Conservatory and began a long period of
organising evenings of Georgian music in cities across the
Russian Empire, appearing himself as both singer and
choral conductor. In St Petersburg he was also working on
Tamar the Wicked, one of the earliest Georgian operas;
excerpts were first performed in 1897. Thus, at the same
time that Mahler was expanding the scale and ambition of
the European symphony, a Georgian composer was taking
some of the first major steps toward the creation of a
professional national operatic tradition.

8TH EDITION

TSINANDALI
FESTIVAL

3-13 SEPTEMBER . 2026